

DEBRECZENI ELLENŐR.

Politikai, közgazdászati s társadalmi lap.

A SZABADELVÉPÁRT KOZLONYE

Megjelen hetenkint ötször, u. m. Hétfőn, Kedden, Szerdán, Csütörtökön és Szombaton.

Előfizetési feltételek: helyben házhoz hordva vagy vidékre postán küldve. Egész évre 10 frt. Félévre 6 frt. Negyedévre 2 frt. 50 kr. Egy hónapra 1 frt.

Hirdetési díj: öt hasábos peltósr 5 krajczár. Nagyobb terjedelmű s több ízben megismételt hirdetéseknek leegyesítés történik. Bélyegdíj minden hirdetés után 30 kr. Nyitási költségek minden sorra 20 kr. A hirdetéseknek valaminek a nyitási költségek egyedül a kiadói irodában vésnek fel.

Debreczen, szeptember 16.

Nagyon érdekes optikai tanulmány az, ha az ember az európai hírlapokat össze-vissza olvassa, de nem csupán egy száll újságból meríti politikai tudományát.

Ilyen szinvalóság tulipános tájában asztalra adott turpiság az, melyet évek óta fel-felmengetnek az ellenzéki hírlapok, hogy monarchiánk politikája egyenesen Szentpétervárra lovagol.

Persze sok jámbor polgártárs kontóra is elhitte ezt a bomlott állítást, mert hiszen vannak kedélyek, melyek mindent elhisznek a fennálló államkormányról.

Hanem ha aztán ezek közül a hiszékeny emberek közül akadna egy olyan bátor férfi, ki olvasná a szlávok lapjait s a muszka közlönyöket, ha másutt nem legalább a magyar lapokban reprodukált kivonatokban (mert hiszen magunk sem muszka eredetiben szoktunk rajtok mosolyogni), bizony önkénytelenül jönnének arra a gondolatra, hogy, ni, ni! hogy haragszunk ezek a szláv officiosusok Andrásyra, s hogy szidják Bismarcknak a terburáját. De hát miért szidják őket olyan pogányul, ha csakugyan közös köztük a diplomatiái czég?

Már pedig úgy van. A muszka lapok a boszniai occupatció óta kigyöt-békát kibálnak reánk s hazafias ellenzéki újságsínalók egyenesen a „Moszkovskijá Wjedomosti”, a „Golos”, s más szt.-pétervári hírlapokból szokták lefordítani azokat a dicsőneket, melyeket nemzetük fejére olvasnak, hogy t. i. mi magyarok, rettenetes vérszopó zsarnokok vagyunk, kik vérbe fojtjuk a népek szabadságát s rabigába hajtjuk a függetlenséget. Nincs annyi harag, annyi guny, annyi szidalom, mennyit a muszka lapok reánk szólnak, persze az ellenzéki észjárás szerint azért, mert rettenetes jó barátok vagyunk.

Bismarck herceg éppen abban a lében uszik. Több mint két hónapja, mióta a muszka és német sajtó ördögi dühvel ontja a tentát s repíti egymásra a válogatott gorbomaságokban ékeskedő szóróppentyitket, mióta a muszka lapokban nem olvashatni mást, mint hogy Bismarck herceg légyen az a kötni való, ki a muszka háború sikerét semmivé tette, ki Ausztria-Magyarországot, kezébe adta a keletet, létrehozván azt a nyaktekerésre érdemes, istentelen berlini szerződést.

Gorcsakoff bácsi hasonlóan cselekszik. Szidja Bismarckot, mint a bokrot, s valóságos szemérmetlen kaczerkórást visz véghez Franciaországgal — biztatván, mint a cigányt a lovát, hogy adja vissza a németnek Szedánt a ha-

tára, alias: kaparja ki a parászból a forró gesztenyét. Ezen nyílt diplomatiái actioval Bismarcknak bécsi látogatása össze fut-gésben van. Ma még valósintien csak tüntetés, de épen úgy válhat-nék komolylyá egy orosz-francia szövetség, ha ugyan Franciaországban több esze nem volna, mint Gorcsakoffnak, ki már öreg ember, s a lábába szállott a tudománya.

Igy vagyunk. A muszka minket is, a németet is majd megeszen, ugy szere. Reánk uszitja a szlávokat, Németországra isztikéli a fancziát — maga pedig majd megpukkad mérgében, hogy milyen szépen kiferundzvangizoltuk. Mert bizony az a berlini szerződés olyan-forma. És mégis a mi ellenzékiünk nap-onként feltalálja abban a fentebb jel-zett tulipános tájban, hogy milyen ret-tenetes jó barátok hárman: Andrásy gróf, Bismarck s Gorcsakoff.

A ki elhiszi, higgye! A kinek azonban van vágott dohánya, s képes a tényekből következtetni, az igazmondás előtt pedig nem dugja be a fülét — az nem hiszi.

Királyné ő felsége tegnap ment Gödöllőre. Gödöllői tartózkodása három hónap tartamára van szabva.

A cseh képviselők általános tanácsko-zása szeptember 19-ke és 23-ka között fog megtartani. Az itt levő bizalmi férfiak ez ezen gyűlés elé terjesztendő és a birodalmi tanácsba való lépést ajánló javaslatot fogják megállapítani.

Trefort miniszter a protestáns iskolai kérdésben

rövid, de úgy hiszszük, általánosan megnyugtató beszédet mondott tegnapelőtt Budapesten az evangélikusok kongresszójának elnöke.

Beszédét azzal kezdte, hogy nem volt tisztában magával, elfogadja-e a meghívást e barátságos ebédre. Mindamelint megjelent, jól tudván, hogy mivel férfakkal fog találkozni, kik vádjaikban is csak jó intenciók által vezéreltetnek.

Előadta aztán a tíz pont keletkezését. „Miatán — ugymond — a köznevelésről szóló törvényjavaslat még boldogult elődöm Eötvös József báró által beterjesztett, és sokféle oknál fogva mostanáig törvény-né nem vált, és ebből többféle bajok, nem-csak a protestáns iskolákban, hanem a kat-holikus iskolákban is, és mindazok tanítéze-tekben, melyek a kormány vezetése alatt nem állanak, keletkeztek: azt hittük, hogy itt egy speciális törvény által segíteni kell.

„Mi módon járjunk el, ennek megbeszélésére több tisztelt urat most télen hivtam össze, kik közül a mostani felügyelő ur, báró Radvánszky Antal ó nagyméltósága felszólított, hogy ez értekezleiben megbeszélte kérdéseket alaposabb tárgyalás végett formálattassam és akkor egy új értekezletet hívjak össze. Szász Károly tanácsos ur, nem bámi javaslatot, de egyszerűen a megbeszélendő tárgyakat össze-állítván, azokat az ismeretes pontokat száma alatt közöltem, és egy új tanácskozásról hívtam össze, melynek lefolyása nagyságok előtt ismeretes. Ez az egész merénylét, melyet én elkövettem a protestáns egyház autonómiajára ellen.

De bámi történt, biztosíthatom az urakat, hogy én az egyházakat tiszteltem és szere-tem, mert társadalom vallás egyház nélkül felfogásom szerint nem létezhetik, (Tetszés.)

s mert a katolikus és a református egyházak egy talájból, az occidentalisz civilizációból fejlődtek. (Helyeslés.) s mert a dohánymono-polium kivételével, én a monopoliumok barátja nem vagyok.

Es ha Magyarországon az államnak mono-poliuma volna az oktatás terén, én volnék az első, ki megszüntetését sürgetném, mert a konkurrenzia az iskolákban és a szellemi életben épen oly udvos, mint az anyagi mű-ködés terén. (Eljenzés) Tudván, hogy a t. há-zigazda és a t. vendégek mind oly férfiak, kik nem a félreértéseket nevelni, hanem azokat eloszlatni kések, a t. házi ur és a t. vendé-gek egészségére irítem poharamot, éljenek!

Ezen politikai enuncziáció általános tetszéssel találkozott. Rögtön fel is kelt a mi-niszter toaszjárja válaszlóli a dunántúli szu-perintendencia felügyelője, báró Prónay De-zsö, s kiemelte, hogy örömmel üdvözli Trefort ó excoziáját ezen körben s örömmel hallotta azon nyilatkozatát, hogy távol áll a miniszter-től jogainak megszorítását szándékolni. Részünkről mi is meg vagyunk győződve, hogy a miniszter szavai megnyugtatólag fognak hat-ni mindazokra, kik csak a protestáns autonó-mia megőrzése végett szálltak sikkra s kik nem akarnak a vallás köpenye alatt ellenzéki párt politikát űzni.

A diószegi nagy gyűlés az „érmel-leki vasut” ügyében.

(X) A diószegi gyűlés elég nagy volt, képviselve az érmelközi vidék számos haligatói által, de az mindamelint csakis előértekezlet-nek nevezhető. Azon értekezletben nem jelent meg a legnagyobb és legtekintélyesebb érmel-leki birtokos gróf Zichy ó méltósága sőt az elnökségre történt kijelölését sem fogadta el. Való, hogy az érmelközi kisebb nagyobb bir-tokosok az érmelközi vasutat pártolták, de csakis azok, kik közvetlen érintve lennének a czélba vett irányban vasut által, míg a távol-labbi hegyvidékiek közönyösen vették, mert a három szeglet vonal az érmelközi szőlőnek, borának, sőt az egyéb gazdasági termények szállítására már az első pillanatra sem mutat-kozik előnyösnek, nem pedig azért, mert ugy NVárad, mint Mihályfalva felé, a szállítványok nagy keülvél, drágább fuvarbérért jutnának a főpályákra, kiváon az érmelközi borok-melyekre ez ideig Debreczenben, a Hajdúvárosok és az alföldi legjelentékenyebb verők.

Ezen vidékekre a borszállítás egy Mi-hályfalváról kiinduló vasut, tekintve azt, hogy a pinczéből a vasuhoz szállítás, a három szegletli hosszú vasuti fuvar és Debreczenben a vasuti raktárból a tovább szállítás annyira megrágitán, hogy az érmelközi szekerek a pinczéből Debreczenbe vagy a Hajdúváro-sokba s az alföldre azután is olesbóban szállít-ának mint a görbe érmelközi vasut, NVárad felé pedig az érmelközi hegyvidéke borszá-rot nem talál. Ellenben egy Debreczenből kiinduló vasut, a miskolczvárad, ha csak Diószegre értené is, minthogy az Érmeléken az érmelközi-nyárad országúttal összeköt-tetésbe jönné, az összes érmelközi termények-nek rövid utat nyitna a főváros és Kassa-Oderberg felé, és minden irányban oly ide-keket érintene, melyek az érmelközi boroknak ez idő szerint is a legjelentékenyebb fogyasz-tói, de kétségtelen, hogy ezen rövid uton az egész felső vidéket csakhamar megnyerné.

A diószegi nagygyűlésen az is előada-tott, miszerint az érmihályfalva-n-váradí vonal nemzetközi és stratégiai szempontból igen kívánatos és előnyös s banguilyoztatott, hogy azaz az észkeleti s alföldi fűmei nagy vas-utallal egyenes összeköttetés nyerne.

Mielőtt ezen összekötő vaspálya nemzet-közi hasznosságát megbíráhatnánk, azt kel-le tudni, hogy az észkeleti és az alföld-

fűmei vaspályák minő terények szállítását közvetítik leginkább, mert gabnakivitelünk ez ideig mind a két vonalon sokkal jelentéktele-nebb, mint Kassa Oderberg és Pest-Bécs felé. Borkivitelünk még csekélyebb. Tehát közgaz-dásági, nemzetközi és helyi érdekből a Mis-kolcz-Debreczen-n-váradí vonal határozottan előnyösebb. De jó lett volna, ha a székelyhídi szűkebbkörü értekezlet előmunkásai megna-gyaráták volna azon állításukat is, hogy azon összekötő vonal stratégiai szempontból mért előnyös és szükséges, Debreczent kikerülve, mert oly hosszú vonalról, mint az észkeleti és alföldi fűmei vaspályák, ha az össze-köttetés Debreczenből indulna ki, 1-2 mért-földdel hosszabb lenne is, tekintetbe nem jöhét.

Tudjuk azt, hogy 1849-ben, midőn a magyar hadsereg már az egész országban, és vele együtt a magyar kormány is hátráni kénszerült, Debreczenbe menekült, és itt új erőt, bátorságot nyert, az ellene zúdított ellenséggel szembe szállni, és azt vissza is verte, mert itt van a magyarság, — azon elem központja, mely hazája védelmében képes erőt kifejteni, és itt az alföldön van any-nyi anyagi táplálék is, hogy képes nagy ha-dsereget hosszabb ideig élelmezni; nem taná-csos tehát a magyarságnak ezen kétségbevon-hatlan központját, vasuti hálózatokkal kike-rülni, elszigetelni, Debreczen kereskedelmi forgalmát gyengíteni, a kereskedést más irányba terelni s így Debreczen és közel vi-dékeknek anyagi erejét csökkenteni.

A 48-as évben a magyar kormány a ti-zsavidéki vaspályát egyenesen Debreczennek irányozta és építtette, de a midőn megbukott és az építkezés félbe szakadt, az absolut osz-trák kormány, daczára annak, hogy már a földmunkások is részben készen voltak, Püs-pök-Ladány felé építtette s az egyenes össze-köttetés N.-Várad-Erdélyfelé szétszakította, és most magunk építenék vasutat, és ismét el-szakítanánk Debreczent Erdélytől?

Egy Debreczenből kiinduló vasut építé-sére, ha egy szárnyvonal által az Érmelkí-vel csak Székelyhídig lenne is egyelőre ösz-sze kötve, mely idővel Margitán át a Szilágy-ságot, Erdély Szamos vidékét köthetné össze, igen valószínű, hogy ezen szárnyvonal kiépí-tésére, mely kétségtelen, hogy Székelyhídon mint végpont, a Szilágyáság nagyrészének, Margita és vidékének terményeit, összes ár-uforgalmát már is felvenné és így a jövedelm-t biztosítaná, előbb akadnának vállalkozók, és ha az érmelközi birtokosoknak önerájukból saját pénzökön kellene is ezen szárnyvonalat kiépíteni, bizonyos, hogy nagyobb pártolásra, és saját jól felfogott érdekekben, nagyobb ál-dozatkészségre találánánk.

Állítsunk népbankot.

Korunk egyik főnyavalyája az uszorsá. Mely nemcsak gazdag embereket tett sem-ivé, hanem a szegény nép testéről huzta le a ruhát s vette ki szájából a falatot.

Másik bajunk a p a z a r l á s. Nemesak az a pazarlás, melyet nagyurak selymekben és cipőkben végezh visznek, hanem az a pazarlás, mely a szegény embert megéhezetteti, ki vasárnap elkölti, a mit egész héten ke-resett.

A két baj együtt növeli egymást. S ma már a seb oly mélyen fekszik, hogy orvoslá-sáról okvetlen gondoskodni kell. Ilyen orvos-lásnak, ilyen segélynek tartom én a né p b a n k o k a t.

Hogy mily sikert értheti el csekély esz-közökkel is, arra példa a m.-szigeti népbank, melynek alakításánál néhány ügybuzgó társ-al magam voltam a közreműködő. 1870 ja-nuár 2-án, ha jól emlékszem, 32 forinttal kezdünk meg működésünket. Jelenleg az ösz-szes forgalom 150 ezer forint körül jár. Nagy eredmény.

Hiszem, hogy a népbank alakulása váro-sunkban is sikerülni fog. A működés 10 évre terjedne.

Tagja lehet a banknak mindenki, a ki hetenkint legalább 10 krajczárt a bank pénz-tárába befizet. Ezen befizetés egy könyvecskébe beíratik pénztárnok és ellenőri aláírás-sal. Tíz év elteltével minden addig befizetett pénzt kamat-kamatjával visszakapja, a mi 10 krajczáros befizetés mellett 6%-al mintegy 70 forintra növekedik. Ezen kívül 10 év alatt kisebb-nagyobb kölcsön összegeket kap két elfogadható kezes jóállása mellett. A kölcsön 4 óra adatik 10% törlesztésre.

A közgyűlés elnököt, ügyvédet, pénztár-nokot, ellenőrt választ és szolgát tart. Hivatalnokait oly egyénekből választja, a kik szak-avatottságuk és kellő biztosíték nyújtása mel-lett a nép bizalmát bírják.

Hogy mennyire udvos az ily intézmény, Kenessey Kálmán ur a kápolnás-nyéki segély-egylet életéből egy igen szép adatot közöl. Ugyanis: 110 taggal kezdtek meg működé-süket, mely szám az év végével 216-ra emelkedett.

Table with 2 columns: Membership duration and amount. Rows: 1-2 years (248), 2-3 years (345), 3-4 years (426).

Betettek a tagok: 1-ső évben vasárnaponként 731 hatost, 2-ikban 905, 3-ikban 1356, 4-ikben 1679.

Évi forgalmunk volt: 1-ső évben 4310 frt 76 kr, 2-ikban 11,474 frt 82 kr, 3-ikban 20,928 frt 9 kr, 4-ikben 34,934 frt 51 kr.

Kiadtunk kölcsön: 1-ső évben 126 kötvényre 5-500 4061 frtot, 2-ik évben 161 kötvényre 5-1000 7168, 3-ik évben 214 kötvényre 5-2000 11,903, 4-ik évben 236 kötvényre 10-800 18,309 frtot voltak képesek kiadni.

Az itt felhozott példaból látható, mily nagyserűlen növekedik évről-évre egy a be-tétek, mint a kiadott kölcsönök összege, és mily számosan boldogultak a kevés százelekre kivett kölcsönből. Hátha még hozzá veszzük, hogy 10 év múlva a 10 kros betevő 70 frtot, a 20, 30, 40 stb. krajczárt betevők annyiszor megtakarított összeget kapnak vissza! vajon nem telik e el edes örömmel lelke an-nak tudatára, hogy segélyegylet nélkül azon összeg nem volna birtokába.

Több példát tudnék még elősorolni an-nak behozonyítására, hogy jelen körülményeink között csakis a népbank azon egyedüli esz-köz, mely alkalmat nyújt az egymáson segí-tésre, takarékoságra s meghenyő év múlva a heti betételekhez nem meglévő tőke szer-zésre.

Jól tudom, hogy többen lesznek olyanok, a kik ezen közleményem után még nem lesz-nek meggyőződve a népbank megalakításának biztossága felől, a kik különféle okokat gör-di-tenek ennek létesítése elé és a mi legfőbb bizalmatlanságukat vagy mondatom aggodal-mukat fejezik ki a kezelés körüli eljárásra nézve. Az ily aggodalmak eloszlatására követ-kező alkalomnál különli fogjuk a már emlit-tett Kápolnás-nyéki segélyegylet megerősített a l a p z a t a y a i t, a melyet helyi körülményeink-höz képest csekély módosítással — alakulás esetén — mi is elfogadhatunk s a legrovi-debb idő alatt oda juthatunk, hogy ha általá-nosan nem pártolhatik is ezen intézmény, de de mindenesetre az eddig szerzett pártolási kedvből következtetve, oly segélyegylet le-het alakítanunk, a mely 10 év alatt leg-alább is félmillió forintnyi forgalmat mutat-hat föl.

Adja Isten, hogy sikerüljön. Tóth Károly, csapóköltvárosi ref. leánytanító.

A „Debreczeni Ellenőr” tárczája

Egy kovács, ki héberül tud.

(Norvég beszélyke.) (Folyt. vége.) Héber nyelv — felelé Károly büsz-kén. Héber nyelv és az én fiam! monja csak ön, van önnek teljes esze? De báró ur, a héber nyelv igen szép nyelv, igen hasznos nyelv... En magam... Ne csináljon ön komédiát. Nem akarom én a fiamat rabinusnak neveltetni. Utter Károly diühös lett, mig tanítványa vigyorgo arczsal csapta a könyvet a szeglet-be s kezével orrot sínált a nevelő hát me-gott. De Károly ur a tükörből látta az egész modulatot s alig huzta ki lábát a báró, az urfi derekasan elnadrágotla. A gyermek még soha nem kapott még ütést s keservesen sirt. Te fíles, nem haligatsz? Mindjárt ujra kezdem. Jobb lesz ha kinyitod a füledet s felelsz. Lássuk hát azt a nagy tudományt, ha a héber nyelv nem kell az urinak. Először is a történelmet. Mi történt a jámbor Fjølner királyial?

— Egy gödörben megfolytották. — Hat a kegyes Erikkel? — Felakasztották. — Igen jól van. Most térjünk át egy másik tudományra. Hány óraker szoktatok ebédelni? — Négy óraker. — No úgy még van időnk halászni. Utter Károly valóban kitünő halász volt. Csaknem egy mázsa csukát fogdosott össze, melyet a fiatal báró vállain görnyedve hozott haza. — Vidd a konyhába s mond meg a szakácsnénak, hogy csokolom kezét, a halat én küldtem. Képzelted, milyen nagyot néztek a kony-hában, midőn a győző gyermek csaknem meg-szakadva hozta a halrakást. Szegény anyja majdnem sírva fakadt. Eljött a négy óra s az ebéd, mely ra-gou-levesen kezdődött. — Sovány koszt! mormogá Károly, mér-gesen pislogva a ragoura. Aztán a báróhoz fordult. — Hát mi újság erre? Vannak-e jó szcsmszedők, szép asszonyok s karosú lánykák? Hallottam beszélni váimai Bagerta csaiáiról. — Azt hiszem, — felelt a báró szárazon — hogy a gróf Bagerta család s a nevelő uraság között nem lehet ismeretségről szó. — En pedig azt hiszem, hogy vannak

emberek, kik igen magasban hordják az orrocs-kájukat... vidéken nem kell olyan nagyon feszíteni. Mindenki haligatott. — Ej, de unalmas emberek — gondola Károly. — Ugyan mivel kellene őket mulat-tatni? Rögön talált egy módot, mely atyja asztalánál soha sem tévesztette el a hatást. Ke-nyérgolyócskákat csinált s a szembenülő ne-velőnöt úgy találta az orrahegyn, hogy sze-gény a földregettette a főzélkes-tálat. A más-ik pillanatban a fiatal báró nyitott szájába repült egy golyó, egyben pedig a kisasszony is részület, épen balszemének kellő közepén. Aztán következtek a golyók egymásután, mint a zápor. A sebesültek persze visítottak. — Mi az? mi az? kiáltott a báró s a bárónő. — A nevelő ur — sietett árulkodni a haragos inas. — Mit, én? Hát nem te voltál, te ga-zember — ordított Károly, s ugy a fejéhez nyomott egy darab kenyeret, hogy majd ki-ütötte a szemét. — Valóban ez már túrhettetlen! monda a báró, felemelkedve az asztaltól. Neje azonban ujra levonta a székre. — Együnk nyugodtan, edesem. Ujra enni kezdtek, s ujra mindenki hall-gatott.

— Csudálatos nép — gondola Károly. Már meg kell kísértetnem a hasbeszédet. Mialatt az inas tányért váltott, egy tompa hang mormog: Hoonan való a hal a mit ma enni fogunk? Mindenki az asztal alá nézett. Persze üres volt. Csodálkozva néztek egymásra s Ut-ter Károlyra, de az nyugodtan ült mint egy faszent. Nehány perc múlva a hang felelt: — Már ma nem lesz hal, mert a ház nál nincs elegendő vaj s a mi van is, keserű. — Ez már sok kiáltott fel a báró fel-gorvra, ki látta a nevelő ur kedélyes műkö-dését. Mindenki felállott, csak Károly maradt ülve. — Mire való az a harag? Jobb annál ez a jó krumpli-saláta. — Uram! valóban nem tudom, hogy qua-litáskajam az ön viseletét. Van itt egy talyiga s egy ló — ön még ma hét óraker el fog utazni. — Elutazom, uram! monda Károly nyu-godtan. Azt hiszi, hogy nem torkig vagyok már fia ostobaságával, az ön kapricival s ra-gou-levesével. Elutazom, de talyigán nem. — Uram! — Ura! — Valóban nem tudom, mi akadályoz

engem abban, hogy önt a lépcsőn ledobassam — dühögött a báró. — En tudom — felelt Károly nyugodtan s felemelkedve üléséből, hatalmas ökleit mu-tatta. Aztán egész udvariasan fordult a höl-gyek felé. — Mit se féljenek, hölgyeim. Kötelessé-gemben híven mulattatni akartam önöket, de nem sikerült. Ennyi az egész. Elutazom még ma este. E czérra a báró ur szives lesz egy equipage-t rendelkezésemre bocsátani. Ezzel bókolt s egész büszkén szobájába távozott. Hét óraker ajtaja előtt állott az equi-page, mely elé négy ló volt fogva. Károly ke-nyelmesen elhelyezkedett s a legközelebbi postaalomásra utazott. Itt gondolt először helyzetére. Mit te-gyen? Az egyetemhez nem volt semmi kedve s atyjához sem ohajtott visszatérni. Végre arra határozta magát, hogy egy barátjához megy, a kinek terjedelmes kovács-üzlete volt. A mester jól fogadta, bemutatva üzletében s leányának. A leány csinos volt. Utter Károly elvette a lányt s átvette az üz-letet. Lett belőle kovács s mindig büszke rá, hogy ő az egyetlen kovács a világon, a ki hé-berül tud. Ford.: Sebögé.

Debreceni löverseny.

Második nap. 1879. szept. 15.

Mióta a debreceni futások nem esnek többé össze a vásári napokkal, azóta folytonosan csekélyebb lett a közönség érdeklődése iránta.

Debreczen város 100 drb arany díjára két ló futott a gr. Festetics P. Carolinája és br. Majthényi Izidor Cobwebje.

Két ló futott az egyéti díjért (500 frt, kis handicap) gr. Sztáray János Gamianija és Frohner János Orestje.

A 350 drb 10 frankos aranyért (álmamdi) ismét csak két ló futott; gr. Sztáray J. Dsgmarja és br. Majthényi Izidor Harry-Hallja.

Gr. Sztáray János Altonája és Frohner J. ur Luperatrice névű pej méné a 150 drb 10 frankos állami díjért futottak s ez utóbbi igen kevéssel előzte meg Altonát.

A vigasz versenyben is csak két ló futott. Gr. Sztáray Carolinája és Blaskovics Miklós Borostyánja.

Befejezte a futásokat a „földészek versenyé.” Ez alkalomból ötven szálta sikra s elsőnek Barcza Daniel esendbitos kis fia érkezett be s nyert 30 forintot.

Külföld.

A muszka czár nagyon beteg, ha igaz a „N. fr. Presse” híre. A trónörökös és Giers tanácsnok Livadiába hivattak.

Gorcsakoff és Bismarck mindketten lemondani szándékoznak. Az ellenségeskedés oly fokot ért el a két kancellár között, hogy háboru nélkül megmaradásuk már alig lehetséges.

Afganisztánból jelentik, hogy az afgán felkelők egy osztálya Zurnutba (Ghurnit) keletre fekvő kerületben indult, hogy az ottani törzseket a Shutargardan-szorosban elnyomulók angolok ellen felzúgassa s őket arra bírja, hogy a brit csapatokat származikon megtámadják.

A bor. Sok bajnak szokott okozója lenni a mértékellen borivás, mit tegnapról két eset bizonyít utjabban. Egy előkelő vidéki hivatalnok keletlenül többit vett be belőle s szokása ellenére túlságos jókedvében lármázni kezdett s az eredmény az lett, hogy az éjét a rendőrsége általa alatt töltötte.

Kelet-Ruméliában a visszatérő mohamedánok és a bolgár lakosság között véres összeütközés történt. A keletruméliai csendőri beavatkozása folytán számos mohamedán megöltet és megsebesült. A csendőri közl. szintén többen elesetek.

Az olasz hadügyminiszter védelmi építésekre, nevezetesen a veronai vár egyes részeinek lerombolására és újjáalakítására, a kamarától nagyobb hitelt szándékozik kérni.

Napi hírek.

A presbiterválasztások ügyének tisztába hozatalára egy bizottság küldetett volt ki az egyháztanács által. E bizottság nem tudott az ügyben végleges megállapodásra jutni, minél fogva az egyháztanács elő fog-terjesztései az ügy.

Eljegyzés. Dr. Palla y Miklós városunk köztisztviselőjében álló derék gyakorló orvosának kedves szép leányát Ilonát, közelebb jegyezte el Rutter Emil kassai pénzügyi igazgatóságú fogalmazó. Sok boldogságot kívánunk a fiatal párnak.

Az aradi pénzügyi igazgatóság új évre fel fog osztalni s Békésmegye a mi pénzügyigazgatóságunkhoz fog csatolattani.

Lászy Vilmos szingizagató társulattal odahagyta Munkácsot s szombat óta Kis-Várdán játszanak. Munkácsot minden tekintetben szép siker koronázta működéskor. A közönség annyira meg volt velők elégedve, hogy két előadást rendeztek, a növegyet jelkes tagjai magok árusították a jegyeket s a jövedelmet a társulatnak adták némi jutalmú fáradalmas buzgólkodásukuk. Mindenestre szép tény ez a munkácsi hölgyektől, mert közvetve a színészet ügyének tettek szolgálatot, mert bizony így nyáron, csaknem minden társulat — dechitre terjeszti a művelődést. A mint halljuk, Lászy és neje a télire nem szerződtek sehova s mádi birtokukra fognak vonulni, néha-néha azonban vendég-zerepelnéi fognak.

A nagy baromvásár mellett levő csendőrházakat a város leigja bontatni s a lóvásár mellé fog újat építtetni, hogy közvetlen közeliségben legyen.

Tolonczok. A rendőrség ma 10 egyént tolonczoltatott el a városból. Közülök többen cselédek.

Köszönetnyilvánítás. A debreceni iparos ifjak önképző és betegsegélyző egylete könyvtára részére t. Varga Lajosné urnő Steinfeld Antal, és Nagy Mihály urak (több értékes könyvet voltak szívesek ajándékozni, miért fogadják az egylet nevében köszönetemet. Nadassy Sámuel könyvtárnok.

A bor. Sok bajnak szokott okozója lenni a mértékellen borivás, mit tegnapról két eset bizonyít utjabban. Egy előkelő vidéki hivatalnok keletlenül többit vett be belőle s szokása ellenére túlságos jókedvében lármázni kezdett s az eredmény az lett, hogy az éjét a rendőrsége általa alatt töltötte.

Ujházy László és neje hamvait, melyeket a család már rég haza szállított Amerikából, e hó folyamánra fogják az ősi földben örök nyugalomba elhelyezni s pedig a családi kápolnában Budaméren, Sárosmegyében.

Páncsovai ünnepély. Nagy ünnepélyt rendezett a páncsovai lakosság azon nevezetesen a város főispánja Stanich György a szerb egyházi kongresszus királyi biztosává kinevezetett. Tiszteletére faképző zene rendeztetett. A piac nagytérse bengali tűzzel világított ki s két zenekar játszott. A főispánt a polgármester üdvözölte, szerencsét kívánva neki fontos küldetéséhez.

Andrássy Manó gr. leányát. Andrássy Irma grófnőt Mária Krisztina főnőgnő meghívta, hogy kísérelje el spanyolországi nászútjában.

Utánzásra méltó. A soproni takarékpénztár tekintetbe véve az idei rossz termést és a sokféle elemi csapást, mely a gazdákat sújtotta, amaz igazán kiemelendő határozatot hozta, hogy az ez évben esedékesse vált részletek fizetését nem követeli meg és ezek lefizetésére egyévi időhaladékot engedélyez az esetben, hogyha az adósok a kamatokat pontosan lefizetik.

Az időjárás igen kedvező lévén a debreceni szikós fürdőben folyvást kapni furdót és szobát. A Telegdy-háztól omnibus jár: vasárnap, kedden és csütörtökön délután 2 órakor.

A Telegdy-féle fürdőintézetben holnap szerdán ünnep miatt egésznap a férfiak számára a gőzfürdő nyitva leendő.

Beküldetett. Valamely aggodalmas jóakarója az „István” gőzmalomnak, vagy tán ellene versenyző különösek találja azt: hogy az igazgatóság 90 zsák búzának a vételárát alkun felül 67 frt 15 krral képes volt megajánlani. Ezt pedig természetesen és kereskedőkön megütődik megajánlani kikkel hasonló történet, midőn tisztított és gyenge sulyú mutató alapján kötvény alkujokat, buzójokat fűszertől gaztól jól kiostálva s nektortöréken 2 és esetleg több kilogramm sulyosabb minőségben beszállítva, métermérsánsként 1 frt árjavításban is részesültek.

Közgazdaság.

Lötenyésztesünk emeléséhez.

A párisi m. é. nemzetközi kiállításról kiadott jelentések közül a lötenyésztesről szóló, és Tanf Gusztáv által szerkesztett jelentés befejezése gyantán a következőket olvassuk: „Bejegyzvén a francia tenyészési viszony vázlatos ismertetését, még csak igen röviden kívánjuk összefoglalni ama tanulságokat, melyeket abból saját hazai lötenyésztesünkre vonhatunk.

Lötenyésztesünk, mely a kiállítás óta jelentékenyen gyarapodott, ugy kormányi, mint társulati és magán vállalkozási ösztönködéssel lehetőleg előmozdított. Megbizható nagán-értesülés szerint m. é. sept. hó óta f. é. június hóig mintegy 20,000 lo vitetett hazánkba külföldre. A hollandi hadsereg számára 1100 márkával, tehát 600 frton felel. Franciaország részére átlag 500 frton vásároltak darabjait, az olasz kereskedők átlag 400 frtot, az angolok pedig főleg bányászati cselőka sikalmas kis parlagi s hegyi lovakért 180 frtot fizettek darabonként. Az összes kivitt lovak átlag árát tehát csak 350 frttal számítva, 7-9 hónap alatt mintegy 7 millió frtot vett be Magyarország lökiviteléből. Köz-

gazdasági jövedelmi forrásaink között tehát már jelentékeny szerepet játszik a lökivitel, s épen a jelen viszonyok közt, hol egyéb földmívelési és egyéb állattenyésztési termékeink kivitele a védvamos áramlat által több mint kétszörösé vált, még sokkal jelentékenyebb, sőt hitünk szerint, majdnem döntő szerepre van hivatva. Lovainkra szükség van a külföldnek, tehát nem fo ja védvamos által bevitelüket gátolják; s lovakkal szemben nem alkalmazhatja amaz állategészségügy-rendőri álarcz alatt Németország vezetése mellett életbe léptetett intézkedéseket, melyekkel szarvasmarhák és juhunk bevitelét lehetetlen teszi, sőt a transit forgalmat is elvágja. — Ezért kell épen jelenleg lökivitelünk fejlesztésére minden lehető módot megkísérlelnünk.

Ily fejlesztési emeltyűnek tartjuk: a) A vasuti viteldij mérséklését; mire kiállításunk is van az esetben, ha hetenkint bizonyon napon bizonyos számú löszállítványra számíthatnának a vasutak Budapestről via Bécs — Sinbach, München, Carlsruhe, Strassbourg, Avricourt, — Párisba. — Kellő tájékozottság alapján állítjuk azt, hogy ily rendes löszállító vonatok szervezése mellett gyorsabban, s az eddigiegnél legalább 25% al olcsóbb áron lehetne lovakat Párisba szállítani.

Lökivitelünk jelentékeny előmozdítására szolgálhatnának a Budapestben évenként tartandó országos lökivitelű kiállítások, hol a külföldi vevők évről-évre kello tájékozást és előadó anyagot is találhatnak; csak hogy a kiállítások a f. é. május hóban tartottnál célszerűbben és alaposan kellene rendezni.

Lökivitelünk fejlesztésének további alapfeltétele vásáraink rendezése, hogy legalább főbb vásárainkon, mint pl. Győrött, Székesfehérvárról, Budapesten, Szabadkán, Temesvárról, Kolozsvárt stb. megnyugvással s bizalommal jelenhessenek meg tenyésztesünk, kereskedésünk s a külföldi vevők; s ott a lehető legmértékesebb árszámot helyett, lő és ember számára nem csak biztonságot de kényelmet is találjanak. E térer a lötenyésztes emelésére alakult társulat feladata a kezdeményezés, melyet, ha — Debreczen példájára komolyan és erőlyesen nem folytat, saját létjogát állsa alá.

Lökivitelünk további biztosítására szükségesnek tartjuk állategészségügy-rendőri szervezetünk javítását. Addig, míg a lojárva-nyok keletkezésének és terjedésének meggátolása, a marhavész törvényhez hasonló szigoru törvényhozási intézkedések által biztosítva nincs; addig míg az állatorvos rendőri szolgálat többnyire hiányos képzettségű, megbízhatlan választott megyei állatorvosok kezébe van btevéve, s ezek száma is alig éri el a valódi szükséglet tizedrészt; addig mindig ki vagyunk téve ama veszélynek; hogy lovakink egészségügyi állapotáról a külföldön gyakran keringő rémhírek a vevőket elijesztik, sőt némely államok a lökivitel Magyarországból egészségügyi szempontból vagy annak leple alatt, el is tilthatják.

Földmives tenyésztesünk, sőt nagyobb lörtartó gazdánk egy része is ragaszkodik ama rossz izlésre mutató régi szokáshoz, miszerint lovakink csonbájára arasznyi nagyságu ektelen csunya bélyeget sít.

Ez egyáltalán nem tetszik a külföldi vevőknek és lörtartónak. Különösen a francia az ily lovat vagy egyáltalán meg nem veszi, vagy ha megveszi 100-300 frkkal kevesebbet ad érte, e szépségéhibá miatt.

Szokjunk el tehát a túlságos nagy bélyegző vasaktól, iparkodjunk földmives te-

nyésztesünk körében az egyszerű vékony, legfeljebb 6-7 centiméter hosszúságu bélyegzők használatát terjesztani és szoktassuk arra őket, hogy e bélyeget ne a csonbra, hanem a nyereg helyére a háterinc alatt süssék.

Nem jelentéktelen zavart okoz a nemzetközi lökereskedés terén hazánkra nézve az, hogy nálunk még mindig általánosán a szalmamértékét használják a lö magasságának meghatározására; míg ellenben Franciaországban ugy, mint majdnem minden nyugati államban is, a bot-mértékét használják e czébra. A különbség erős lapoczkájú lónál 4-5 centiméter is lehet; s így tehát a francia lökereskedők, kinek szalm mértékkel megmért 163 centiméter, tehát 15 és félmarkos lovakat találjanak, megtekintésükkel keletlenül fog csalódni, ha bot-mértéke szerint csak 158 centiméter, tehát csak 15 markos lovakat talál, mikor neki okvetlenül legalább 15 1/2 markos lovakra van szüksége.

Becsüljük meg, tartuk fenn, sőt fejlesztésük a keleti származású közép és könnyebb nyerges lovak tenyésztesését hazánk mindazon vidékein, hol azt az égalj, talaj és egyéb gazdasági viszonyok indícalják. — A párisi kiállítás után ugyan újabb látunk, hogy ily lovakink után élénk a tudakozódás; láttuk, hogy Európa nyugati államai részint viszonyok folytán igazolva, részint az időszaki divat befolyása alatt igazolatlannul nagyrészt felhagytak a keleti jellegű lö tenyésztesével; láttuk hogy e hiány folytán hadseregeik löszükségleteinek fedezéséinél nagyrészt más államokra vannak szorulva; láttuk, hogy e tekintetben csupán (Országos) lehetne veszélyes vetélytársunk, mely vetélytárs azonban egy a nagy távolság és jelentékeny szállítási költségűbbet, mint lovakink csekélyebb használhatóság folytán jelenleg még nem veszedeimes. — Mindezeket látva, s tudva azt is, hogy a keleti jellegű lö tenyésztesének hazánk igen sok vidékén legjobban felelnek meg a természeti és gazdasági viszonyok, újabbban is hangsúlyozzuk azt, hogy mind e vidéken a keleti jellegű közép és könnyebb nyerges lö, és a sebesebb ugynevezett „jucker” lovak tenyésztesé minden módon előmozdítandó és fejlesztendő.

Fejlesztési irányát főleg a csonzotat erősítésében jelöljük ki, mert a párisi kiállításban is tapasztaltuk, a keskeny kart, a térd alatti bevágást vagy sodrottságot, az elfinomodott szárt, a külföldi vevő még kevésbé bocsátja meg, mint mi, kik tudjuk, hogy abban a vékony arab szárból aranylag sokkal több a tömérés, mint a clydesdali lónak elefentszerű csontjaiba, Ennek dacára is azonban ugy saját anyagunk javítása szempontjából, mint a lökivitelünk alapját képező külföldi zülés figyelembe vételével, törekedünk kell arra, hogy keleti jellegű lovakink lábait el ne fiomodjanak; sőt lehetőleg erősíttessenek.

Adjunk tehát hátát a jó sorsnak s a szakavatottaságnak, mely országunk keleti jellegű tenyésztesének alapfőirását, a bábolnai telivér és félvér arab államménest a nehány év előtt bizonyos körökben divatosává vált „delendam esse censeo” jelszó és áramlat ellenében átutdosan fenntartotta s odáig fejlesztette, hogy a párisi nemzetközi kiállításban bemutatott példányáról jury és közönség egyaránt és egyhanglag mondogta ki ama ítéletet, miszerint az egész világon nincsen keleti tenyésztesű, mely tyust és mását egyestive, Bábolnát csak meg is közelítené.

Felölös szerkesztő: Kutasi Imre. Főszerkesztő: Vértési Arnold.

Ügynökök nélkül előnyösebben lehet varrógépeket vásárolni. A LEGKEDVELTEBB VARRÓGÉPEK FŐRAKTÁRA HOLVAY GYULÁNÁL Debreczenben. A legtekélyesebb varrógépeket jótállás mellett csekély részletfizetésre, tisztelettel ajánlom dusan felszerelt raktáromat. Ugynevezett ügynökök, utazók és ajánlók, melyek más fajta varrógépeket ajánlanak és házalnak csak azért, hogy nagy ajánlati díjjal kapjanak, melyet természetesen a vevőn kell nekik megvenni. üzletemből végképen ki vannak zárva és saját meggyőződésére minden gépvévőt tisztelettel kérem varrógép vásárlásnál — melőlözve a fentemlített ügynököket — egyenesen üzletemet szerencsételti, miután oly előnyöket nyújtok, mint itt senki. Különös figyelembe ajánlom az új európai Singer családi varrógépeket, melyek mindentéle más bármí megnevezés alatt létező varrógépeket minden tekintetben óriási módon felülmúlnak.

A mérték feladása mellett... Sziedlák József... Kollaris József és Fiai... pontosan eszközöltetnek... (61) 27-?

Arverési hirdetés. Alulirt kiküldött végrehajtó a polg. tk. rdt. 403. §-a értelmében ezenel közhírré teszi, hogy a debreceni kir. járásbírósi 8284/879. számú végzése által Schwarz Márton és neje ellen Jobbgy Gábor, mint a timár társulat elnöke 250 frt követelése végett elrendelt ki-lyégítési végrehajtás folytán bíróság lefoglalt s 351 frt 20 krra beszűl szobabeli butorok és fogadói felszerelésekből álló ingóságok nyilvános árverés urján eladandók, minnek a helyszínén, vagyis alperesek kis-várad-utczán 2093. sz. a. lakásán leendő eszközölésére határidőül 1879. évi szeptember hó 30-ik napjának d. e. 9. k. kitűzetett, melyhez a veni-zsándékozók ezenel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érdeklött ingóságok emez árverésen a polg. tk. rdt. 406. §-a szerint szükség esetében becsáron alul is eladatni fognak. Kelt Debreczenben, 1879. évi szept. hó 14 ik napján. Várady Imre kik. bírósági végrehajtó. (313 1-3)

FROHNER-SZÁLLODA megnyitása. Van szerencsém értesíteni a nagyérdemű közönséget, hogy diszesen berendezett szállodámot s ennek érkezési terméit piacz-utczán, a megyeházzal szemben f. hó 14-én vasárnap este 7 órakor, a helybeli elsőrendű zenekar működése mellett megnyitottam. Szálloda-helyiségemben a kávéház helyiségei még el nem késüllythetvén, annak megnyitása későbbben fog eszközöltetni. Midőn a t. közönséget szállodám megnyitásától ezenel értesítem, egyzerszámud ajánlom magamat nagybecsű pártfogásába. Frohner Bernát. (312 1-10)